

2015-05-06

Till

Näringsdepartementet:
Landsbygdsminister Sven-Erik Bucht
Statssekreterare Elisabeth Backteman
Politiskt sakkunnig Claes Nordmark

Kännedomskopia:

Jordbruksverket: Generaldirektör Leif Denneberg, enhetschef Johan Magnusson

Länsstyrelsen i Västerbottens län: landshövding Magdalena Andersson, länsrådet Lars Lustig

Region Västerbotten: ordförande Erik Bergquist, regiondirektör Anna Pettersson

Riksdagsledamöter från Västerbotten: Jabar Amin, Isak From, Anna Hagvall, Katarina Köhler, Helena Lindahl, Veronica Lindholm, Helen Pettersson, Edward Riedl, Jonas Sjöstedt, Björn Wiechel

Skrivelse från Umeåregionen angående ansökan om att bilda leaderområde för lokalt ledd utveckling 2014-2020

Umeåregionen, Bjurholm, Nordmaling, Robertsfors, Umeå, Vindeln och Vännäs kommuner, har som ett av 53 områden lämnat in en strategi för lokalt ledd utveckling (LLU) för perioden 2014-2020. Den 21 april fick vi meddelande från Jordbruksverket om att vår strategi inte prioriterats och därmed utesluts närmare 150 000 personer (ca 60% av Västerbottens befolkning) från möjligheten till fortsatt och framgångsrik landsbygdsutveckling.

Umeåregionen är en funktionell region med ett 20-årigt samarbete inom många olika områden där landsbygdsutveckling utgör en viktig del. Regionen präglas av stark dynamik där Sveriges minsta kommun Bjurholm och en av de starkaste tillväxtkommunerna Umeå ingår.

Vi vet att Leader URnära har starkt förtroende hos dem som fått sina projektansökningar bifallna men också hos de som fått avslag på sina ansökningar. En utvärdering visar t. ex. att man trots avslag till 90% skulle rekommendera andra att söka stöd från Leader URnära.

Vi har godkänts i de revisioner som genomförts av Jordbruksverket vid flera tillfällen samt av Ekonomistyrningsverket och vi har haft ett nära och gott samarbete med Länsstyrelsen i Västerbotten.

Vår strategi har tagits fram i nära samarbete och samverkan mellan regionens kommuner (tjänstemän och politiker), lokala utvecklingsgrupper och föreningar, representanter från civil- och lokalsamhället, totalt har mer än 200 personer aktivt deltagit i processen. En remissomgång föregick den slutliga strategin där kommunerna, Länsstyrelsen i Västerbotten, Region Västerbotten, Västerbottens Idrottsförbund, föreningar och enskilda lämnat synpunkter.

Strategins grundval är EU:s övergripande mål om en ”smart och hållbar tillväxt för alla” som den uttrycks i Partnerskapsöverenskommelsen:

”– Smart tillväxt: utveckla en ekonomi baserad på kunskap och innovation.

– Hållbar tillväxt: främja en resurseffektivare, grönare och konkurrenskraftigare ekonomi.

– Inkluderande tillväxt (tillväxt för alla): stimulera en ekonomi med hög sysselsättning och med social och territoriell sammanhållning.”

Vår strategi bygger på kunskapen om regionens behov och möjligheter som bl.a. erhållits genom egna starka nätverk, tidigare genomförda projekt och projektansökningar under tre strukturfonds-

perioder i nära samverkan med bl.a. kommunerna och Länsstyrelsen.¹ Totalt har närmare 400 utvecklingsprojekt genomförts varav 107 inom Leader URnära (se www.ideriket.nu). Vi har fått stort genomslag både inom och utom regionen, t. ex. har närmare 65 000 besökare nått inom ramen för två paraplyprojekt med anknytning till Umeå som Europas kulturhuvudstad.

I vår strategi har vi stärkt samarbetet med de prioriterade leaderområdena Vindelälven (som också omfattar tre av Umeåregionens kommuner), Lappland 2020 samt Skellefteå Älvdalar som tillsammans med URnära täcker hela Västerbotten. Samarbetet med leaderområde Vindelälven är speciellt värdefullt då vi genom detta också får med Havs- och fiskerifonden utöver de övriga tre fonder som ingår i URnäras strategi. Samverkan med Västerbottens 7 samebyar som samtliga geografiskt finns inom Umeåregionens kommuner, överenskommen samverkan med LRF:s lokalavdelningar samt Västerbotten som del av Northern Sparsely Populated Areas (NSAP) har också vägt tungt i strategins framtagande liksom målen för EU:s sammanhållningspolitik.

”Nya konkreta arbetstillfällen” har varit ett av de urvalskriterier som fått höga viktningspoäng i Jordbruksverkets bedömning av inlämnade strategier. Här har URnära varit realistiska och utgått från uppgifter från bl.a. Riksdagens utredningstjänst och Konjunkturinstitutet; ett arbetstillfälle ”kostar” ca 1 miljon kronor. I perspektiv av den budget på totalt 41 miljoner vi äskat (som också stöds av Umeåregionens kommuner) utgörs 9 miljoner av Jordbruksverket beslut om lägsta acceptabla driftskostnad. URnära har därför lagt fokus på att stärka det befintliga företagandet och därmed skapa goda förutsättningar inför framtiden för företagsutveckling, nya företag, nya arbetstillfällen och tillväxt i regionen.

För att garantera underifrånperspektiv, lokal kännedom och inflytande i urvalsprocessen har vi byggt ett starkt partnerskap med representation från det lokal- och civilsamhälle som berörs av de utvecklingsinsatser som beskrivs i URnäras strategi.²

Vi anser att Jordbruksverket haft en alltför instrumentell ansats både i anvisningar i samband med framtagandet av strategier (mallar, handböcker etc.) men i synnerhet i samband med utvärdering och urval. Man har inte tagit tillräcklig hänsyn till regionala skillnader – alla kommande områden ska t. ex. ha samma driftsbudget oavsett folkmängd, områdets yta och befolkningstäthet.

Här vill vi ge ett exempel: Vi har i många nationella leadersammanhang jämfört Leader URnära med Skåne eftersom vi har ungefär samma geografiska yta. Befolkningsmässigt skiljer vi oss däremot åt både avseende folkmängd och gleshet (ett av Jordbruksverkets urvalskriterier). I Skåne (inkl. Malmö) är befolkningstätheten 116 inv./km². I Umeåregionen (inkl. Umeå) bor 14 personer/km². Utanför Umeå är befolkningstätheten 8 personer/km². I Skåne har 7 leaderområden prioriterats med en sammanlagd budget på drygt 322,3 milj. kronor. URnära äskade 41 milj. kronor och prioriterades bort. Totalt har 417,3 milj. kronor fördelats till de fyra nordligaste länen.

De 63 leaderområden som verkat under perioden 2007-2013 har samtliga lämnat in strategier – totalt 53 stycken efter sammanslagningar. Jordbruksverket har för sitt ställningstagande tagit hjälp av två experter och en urvalskommitté om 7 personer (varav 1 representant från den regionala nivån). Vi menar att Jordbruksverket, med fullständig insyn i hur medel använts under perioden 2007-2013, kunnat bidra till urvalet med utgångspunkt i hur effektivt dessa medel nyttjats. Vid brytpunkten i juni 2013 varierade nyttjandegraden stort mellan områdena, t. ex. för Leader URnäras del 30 000 kr i ej uppbokade medel till flera miljoner i andra områden.

För att få en rättvisande bild av regionala skillnader, särdrag och behov borde Länsstyrelsernas

¹ Leader II, Stad & Land (utvecklingsarbete med leadermetoden under Mål 1, den period norra Sverige undantogs från Leaderprogrammet), Leader URnära

² Bilaga: Partnerskap URnära

kunskap om nuvarande leaderområden tagits tillvara. Under programperioden 2007-2013 fattade Länsstyrelserna beslut efter dialog med det blivande leaderområdet. I rollen som regionala handläggare har Länsstyrelserna också god kännedom om respektive leaderområdes resultat och administrativa kapacitet. Vi beklagar att den valda modellen med koncentration till Jönköping bidrar till stark (och oönskad) centralisering.

För att ta tillvara den kunskap och kompetens som finns om Leadersverige borde Jordbruksverket även fört en djupare dialog med den samordningsgrupp under Landsbygdsnätverket med representation från hela landet från både beslutande- och verksamhetsnivå.

Vi beklagar att processen med det slutliga godkännandet av leaderområden kommer att kunna ske först under början av 2016. I samband med inlämnandet av strategier skulle en avsiktsförklaring från kommuner och andra medfinansiärer lämnas in. Innan slutligt beslut fattas ska leaderområdenas budgetar godkännas och medfinansieringsintyg för hela perioden lämnas in. Vi menar att detta kraftigt försenar igångsättandet och att det också medför risk för att nu prioriterade områden av budgetskäl kan komma att bli nya vita fläckar på leaderkartan.

Alla strategier är enligt Urvalskommittén och Jordbruksverkets meddelande godkända. Vår strategi uppfyller därmed kraven på det arbete som ska utföras genom lokalt ledd utveckling och som bidrar till en långsiktig utveckling lokalt för Umeåregionen, för Västerbotten och för hela landet.

I övrigt instämmer vi i Urvalskommitténs synpunkter som de uttrycks i skrivelse av den 29 april 2015.

Mot bakgrund av de goda resultat som sammanlagt redovisats i hela landet under föregående programperiod anholder vi om att hela landet omfattas av insatser inom området lokalt ledd utveckling under kommande period.

Vännäs dag som ovan

För Umeåregionen

Madelaine Jakobsson
vice ordf. Umeåregionen samt
kommunstyrelsens ordf. i Nordmaling

För Leader URnära

Enar Jonsson
ordf. Leader URnära

Maria Bahlenberg
vice ordf. Leader URnära